

1760 blev de afskårne hoveder og indvoldene på Fanø regnet for den bedste gødning (13).

Den snorkende kører med hvilling til Fredericia (Skiveegnen o. 1880; 14).

LITTERATUR: (1) 43c 1,1808,203; (2) 474 4, 365f; (3) 474 18,512; (4) 869 5,54f; (5) 816 17, 1949,74f; 311 21,1927,140f; (6) 296e 2,65; (7) 816 17,1949,67; (8) 928 2,71; (9) 858 60; (10) 388; (11) 218 1,505; (12) 466 197; (13) 950 1967,16; (14) 464 6,1882,279.

Knude, *Lota lota*

KNUDEN eller FERSKVANDSKVABBEN bliver $\frac{1}{2}$ m lang, er brunsort marmoreret og den eneste torskefisk i ferskvand; forekommer spredt i vore farvande.

– Danmarks Dyreverden 4, 173f.

Knude o. 1840ff (1) måske af oldnordisk knútr 'knude', knúta 'benknude, knokkel'; anden tyding: »måske fordi den mest fanges i tiden fra ni dage efter Hellig Tre Konger til ni dage efter kyn-delmissen [2/2], da det gerne falder ind med det vintervejr, som kaldes knude« (2); omkring kyn-delmissen kommer den ind på grundt vand for at lege (ØJylland; 3).

Ferskvandskvabbe o. 1840ff (1); *kvabbe*, *kvab-torsk*, ældre nydansk *qvabbe* jf. *kvabso* om sten-bider-hunnen, hører vistnok ligesom dialektordet *kvabbe* 'bævre, svuppe', engelsk *quab* 'mose', oldpreussisk (1400-1700) *gawabo* til en lydefter-lignende indoeuropæisk ord-rod *gueb(h)* med betydningen bævrende krabbe, tudse (4).

Bæktorsk Nr. Bork o. 1900 (5), *søtorsk* (6), *tudse-ål* (7); *lake* (8).

Der blev om vinteren fisket en del knude med russer og krog i Mossø (9) og i Gudenåens opland, den årlige fangst var dog næppe 200 kg (10).

Leveren regnes for en delikatasse, af rognen er fremstillet »kaviar« (11).

LITTERATUR: (1) 472b 2,170f (Skanderborg og Mossø); (2) 604 3. rk. 12,1879-80,75; (3) 160 1906/

Fisker går i land med sin blandede fangst af torsk og kuller. Maleri af H. Lübbers.

46: 2224; (4) 626 213; (5) 212c tb. 83; (6) 662 3, 145; 830 224; (7) 662 3,145 (Salten, Langsø); 830 224; (8) 434 2,733 sml. 472b 2,170; (9) 932 12, 1947,134-36; (10) 662 2,37; (11) 756 23,1927,634.

Sej, *Pollachius*

SEJ eller GRÅSEJ, *Pollachius virens*, ligner en olivengrøn torsk, men mangler skægtråd, har underbid og laksrødt kød; alm. i de nordlige danske farvande. Den oliven- til blågrønne, på siderne sølvgrå og 40-60 cm lange BLÅSEJ, LYSSEJ eller LUBBE, *Pollachius pollachius*, lever nær kysten i Nordsøen, Skagerrak og Kattegat, forekommer også i Øresund og bælterne.

– Danmarks Dyreverden 4, 162f.

Sej, ældre nydansk sey, lånt fra norsk sei jf. oldnordisk seiðr, urnordisk (200-800) saiða; af uvis oprindelse, måske hørende til islandsk seiði 'fiske-yngel' og beslægtet med ordet sild, mere sandsynligt med seiðir 'bånd, tov', oldnord. seil 'tov' og da sigtende til underkæbens nedhængende skægtråd hos torsk (1).

Gråsej, ældre nydansk d.s. (2), *groesen* 1664 (3),

blåsej, -seer 1802ff; Thy (4), omtydet til *blå Søren Harboøre* (5); *munk* o. 1850ff (6); *kollemule* Københavns fisketorv o. 1850 (7); *lubbe*, ældre nydansk d.s., oldnord. lubba med grundbetydningen 'tyk, klumpet, uldent' (8); *brosten* NFyn 1823 (9), *sommerlaks* Gilleleje (10), *husmandslaks* og *hægtefisk* Vendsyssel, opholder sig ved hægter 'forhindringer' såsom vrage på havbunden (11).

Færøerne: *seiður*, o. 1780 sajur (12), stor og kønsmoden: *upsi*; yngel: *murt*, *murtur* (fra norsk), *seiðamurtur*.

LITTERATUR: (1) 626 326; (2) 434 2,84; (3) 378 29; (4) 936 44; 472b 2,105f; (5) 56c 31 (o. 1900); 76c 327; (6) 472b 2,105f (Agger); 185 132; (7) 472b 2,105f; (8) 659 12,1235; (9) 865 2,367; (10) 388; (11) 202c 2,64,80 sml. 236; (12) 828 74.

FISKERI OG KØNSUM

Sejen spises fersk og vindtørret, kødet på den unge fisk er ganske fint og velsmagende, når den bliver ældre er det groft og den tørres da og sælges som gråsej eller spises af bønderne og tjenestefolk, leveren giver god tran (1801; 1); »beskytter de fattige strandboere mod hungersnød, og dens lever yder dem billig tran til i de lange vinteraftener at oplyse deres hytter« (1850; 2).

Lyssejen var o. 1900 i Hirtshals usælgelig til konsum og blev kun brugt som agn i hummertejner (3). Fanges med trawl, snurpenot og langliner, men fiskeriet er ubetydeligt, årligt mellem 10 og

Sej og lubbe. BIOFOTO/Svend Tougaard.

